

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

חקירה במוסד לביטוח לאומי - עשה ואל תעשה

כל אזרח וכל מעסיק בישראל חייבים לשלם תשלומים שונים לביטוח לאומי, כדי שאלה יועברו לנזקקים במצבים שונים. כדאי לדעת כי דרך הגביה ברשות זו קפדנית מאוד והמוסד לביטוח לאומי מפעיל גם חוקרים סמויים, כדי לעלות על טעויות, הונאות ורמאויות. הם רשאים גם להגיע אליכם הביתה במסגרת החקירה. בין אם אתם מודעים להונאה ובין אם לא, מומלץ לקבל ליווי של עו"ד המכיר את חוקי המוסד לביטוח לאומי ואת דרכי הפשרה עמו. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא מהו המוסד לביטוח לאומי והתשלומים המופרשים אליו, וכן מהי חקירה בביטוח לאומי וכיצד יש להתנהל במהלך החקירה ואחריה.

מהו המוסד לביטוח לאומי?

המוסד לביטוח לאומי הוא אחד הגופים המגלמים במהותם את הרעיון הסוציאלי והדגש על הרווחה במדינת ישראל. אחריותו וסמכותו מקדמים תפיסות של זכויות חברתיות אוניברסליות, ולא רק תמיכה באוכלוסיות המוחלשות.

מוסד זה אחראי על מימוש הזכויות החברתיות במדינת ישראל, באמצעות תשלומי העברה ופעילותו מוסדרת בחוק הביטוח הלאומי, נובמבר 1954. הביטוח לאומי עוסק גם במימוש חוקים נוספים המעוגנים בחוקים אחרים, למשל חוקים בתחום הבטחת הכנסה, הביטחון הסוציאלי ועוד.

המוסד לביטוח לאומי כשמו כן הוא, מוסד ביטוחי. כבר עם הקמתו פעל המוסד לביטוח לאומי בשיטה של גביית כספים מהמעסיק ומהעובדים לצורך מימון קצבאות בעתיד, אף כי היה ברור שתשלומים אלה לא יכסו את ההוצאות בעתיד. משום כך עלו אחוזי הגביה עם השנים, הן מהמעסיקים והן מהעובדים. נוסף על כך, חלק מהכספים של ביטוח לאומי מגיעים מאוצר המדינה, לשם תשלום קצבאות לאוכלוסיות שלא צברו זכויות. למשל, קצבאות זקנה לעולים שלא שילמו כל חייהם והגיעו לישראל בגיל מבוגר, אך זכאים לקצבה מפאת גילם.

שיטה זו מבטיחה כי עובדים ומעסיקים משלמים תשלומים שונים כל חייהם, כדי שאלה יועברו לאנשים הזקוקים לכך בעת הצורך. השיטה היא פרוגרסיבית, כלומר בעלי הכנסות גבוהות ישלמו יותר ואילו חסרי האמצעים ישלמו פחות.

קצבאות ביטוח לאומי ניתנות בהיקף נושאים רחב ביותר הכולל: הבטחת הכנסה, אבטלה, נכות, ילדים, מזונות, נפגעי עבודה, נפגעי פעולות איבה, סיעוד ועוד. כל אזרח רשאי להגיש בקשה לקבלת קצבה. הוא יזומן לוועדה שבה תיבדק טענתו ויוחלט על זכאותו לקצבה. עם זאת, יש לדעת שבכל סוג של קצבה דרך הגשת הבקשה, המסמכים הנדרשים והבדיקות לזכאות הם שונים.

מדוע אנשים מוזמנים לחקירה בביטוח לאומי?

אזרחים בישראל משלמים ביטוח לאומי כל חייהם כאנשים פרטיים, כעסק עצמאי, כשכיר וכמעסיק. כפי שהמעסיק מחויב לשלם אחוזים קבועים מדי חודש לביטוח לאומי, כך גם החובה חלה על אזרחים. המוסד לביטוח לאומי הוא אחד המוסדות הפיננסיים היציבים שיש במדינת ישראל. יש אף הטוענים שזהו "בנק" החירום של מדינת ישראל, המהווה מקור לכספים בעת מצב חירום. משום כך גביית הכספים והמעקב על התשלומים הם קפדניים ביותר.

מעסיק נורמטיבי או אזרח תמים עלולים למצוא עצמם מוזמנים לחקירה בעקבות עבירות כנגד ביטוח לאומי, בגלל טעות תמימה שלא שמו לב אליה. ההפתעה בעת החקירה היא גדולה, משום שחוב קטן עלול לצבור ריביות עתק בתוך זמן קצר. מתי עלולה

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

להתרחש טעות הקשורה לביטוח לאומי:

- חייל שהשתחרר וצריך להתחיל לשם תשלומי ביטוח לאומי כאזרח או כסטודנט ולא טיפל בכך.
- משפחה שנסעה לחו"ל לזמן ממושך, ולא הבינה כי הם צריכים להמשיך ולשלם תשלומי ביטוח לאומי גם בעת היעדרם.
- מעסיק שעבד עם מערכת כספים כושלת, שלא העבירה למוסד את התשלומים כנדרש בגלל טעויות בחישוב האחוזים. הדבר עלול להיווצר בגלל בעיה בתוכנה שעמה עובד המעסיק או בגלל שהאדם האחראי על כך ביצע טעות בחוסר שימת לב או בזדון, כגון לא עדכן עזיבת עובדים, קבלת עובדים חדשים וכך הלאה.
- אנשים שהתחילו לקבל קצבה בנושא מסוים מביטוח לאומי וחשבו לתומם שבכך הסתיימה חובת התשלומים שלהם.
- אנשים המקבלים קצבה כחוק בגלל מצבם הרפואי או המשפחתי, וביטוח לאומי ביצע חקירה וגילה כי סילפו את האמת. למשל, אדם המקבל קצבת נכות בגין בעיות גב אך התגלה כי הוא ממשיך לעבוד כסבל. דוגמה נוספת, אישה שהצהירה שהיא אם חד הורית, אך בפועל היא גרה עם אבי הילדים ללא נישואין ושניהם חולקים משק בית משותף.
- אדם שאיבד את מקור פרנסתו והפסיק לשלם כל תשלומים.
- הצהרה כוזבת והגשת מסמכים מזויפים - אדם שרוצה לקבל על סמך תצהירים של מעסיק קצבה מביטוח לאומי ומגיש תשלומים שקריים. למשל הצהיר שעבד שנה במקום מסוים שמונה שעות כל יום. בפועל מסתבר שהוא לא באמת עבד שם ולא הגיע לעבודה, כי מדובר בקרוב משפחה.

כללי עשה ואל תעשה בחקירת ביטוח לאומי

אם זומנתם לחקירה בביטוח לאומי, מומלץ לנקוט באסטרטגיה מסוימת, כדי לא להכתים את המוניטין שלכם ולא להסתבך:

- **היועצות בעורך דין פלילי** - תקדים להיוועץ בעו"ד פלילי בסמוך לחקירה או ביום החקירה במשרדי הביטוח הלאומי.
- **נוכחות עורך דין בחקירה** - בפסק דין תקדימי שניתן על ידי בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב (ראו ב"ל 63410-10-15) נקבע שנוכחות עורך הדין אין משמעותה התערבות בחקירה ועל כן הוא רשאי להיות נוכח בה יחד עם הנחקר. כל עוד לא הוכח שנוכחות זו תפגע בחקירה, אין מקום למנוע אותה מראש. הביטוח הלאומי כפוף לכללי המשפט המינהלי ולכללי הצדק הטבעי, ולכן החלטתו למנוע את נוכחות עורכי הדין בזמן החקירה אינה סבירה..
- **הגעה לחקירה** - להגיע לחקירה ביום שנקבע ולא להתעלם מהזימון. גם אם איש לא יצר אתכם קשר בגלל שלא הגעתם ביום שזומנתם, אין הדבר אומר "שאתם לא על הכוונת".
- **בררו האם זומנתם לתת עדות או להיחקר תחת אזהרה** - ברגע שאתה מתיישב על כיסא הנחקרים ברר את מעמדך כנחקר. תבקש לדעת האם אתה נחקר באזהרה או שמה הנך נחקר כעד. ההבדל בין השניים הוא של שמיים וארץ. כאשר החוקר סבור שהחקירה שלך עלולה להוביל להעמדתך לדין פלילי הוא חייב להזהיר אותך מפני הצפוי לך ומכאן השם חקירה תחת אזהרה.
- **בררו את החשד המדויק המיוחס לכם** - טרם תחילת החקירה, דרשו לדעת את החשדות המדויקים נגדכם. אל תסתפקו

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

בסעיפי חיקוק העבירה אלא דרשו לדעת מה בדיוק הסיפור העומד מאחוריהם.

□ **היזהרו מתחבולות** - היזהרו מתחבולות ומאיומי החוקרים - חקירה בביטוח לאומי לעיתים כוללת מגוון תחבולות וכוללת התבטאויות קשות ואיומים בוטים. לדוגמה: כאשר החוקר משתמש בשיטת חקירה פסולה בה הוא מציג בפניך עובדות שקריות ואומר לך שדבריך סותרים את דבריו של אדם אחר שאין בדבר אמת. לכן, חשוב שתיצמד לגרסתך מבלי לסטות ממנו ימינה או שמאלה. נקודה חשובה נוספת - אם החוקר יאמר לך "אני פה בשביל לעזור לך" או משפט דומה לזה, זכור כי האינטרס שלו בראש ובראשונה הוא לעזור לעצמו לסיים את עבודתו במהירות האפשרית על מנת לסיים את המשמרת בזמן וכך לחסוך את זמנו שלו וזמנו של הגוף אותו הוא מייצג מלהמשיך ולהעמיק בפרטי המקרה ולהביא לחקר האמת. טובתך כלל אינה נמנית בסדר עדיפויותיו.

□ **היזהרו מתיעוד חלקי של תשובותיכם** - וודאו שכל התשובות שמסרתם בחקירתכם אכן נכתבו על ידי החוקר בסוף החקירה בשלב בו אתם נדרשים לחתום על הודעתכם. לא אחת, החוקרים בביטוח לאומי בוחרים שלא לאסוף ראיות חשובות או במקרים חריגים אף לסלף את דברי הנחקר.

□ **תשלום חוב** - להימנע מתשלום החוב בו במקום. על אף קשיחותו בגביית הכספים, נוטה ביטוח לאומי להתפשר על הריבית שהצטברה, במיוחד אם מדובר באדם פרטי. נסו להתמקח ולהגיע להסדר שבו תשלמו את החוב המקורי ללא הריבית שהצטברה. אם אינכם יודעים לעשות זאת, קחו עזרה של עו"ד שיסייע לכם.

□ **דעו את העובדות** - לפני החקירה בדקו את ניהול הכספים שלכם. מה כן שילמתם ועד מתי, מה לא שילמתם. הגיעו עם כל הניירת לחקירה ושתפו את החוקרים בעובדות. אולם זכרו, אם החוקרים שולפים מידע חדש שאף אתם לא ידעתם, כגון מעילה של איש הכספים בארגון שהובילה לחוב הרבה יותר גדול ממה שסברתם, עמדו על זכותכם להתייעץ עם עו"ד פלילי. החקירה התמימה עלולה להיות פוטנציאל לחקירה על עבירות פליליות שגולשות מעבר לאיחור בתשלומים, כגון מעילות הקשורות לרשות המיסים ככלל (מע"מ, מס הכנסה).

□ **בדקו את החוק** - לפעמים אתם חושבים שהוזמנתם לחקירה על דבר פעוט, למשל אי תשלום ביטוח לאומי לעוזרת. בפועל ממתנה לכם חקירה המערבת גם משטרה בגין העסקת עובד זר לא חוקי.

□ **לא לערב את רואה החשבון שלכם** - להוציא בקשת דו"ח על ניהול הכספים שלכם, אל תערבו את רואה החשבון שלכם. הוא חייב למסור לחקירה את כל הידוע לו, גם אם אתם חברים ותיקים והוא נאמן לכם מאוד. איש המקצוע שעומד לצדכם בכל חקירה הוא עורך הדין, שעליו חל חיסיון עו"ד-לקוח.

קראו גם את המאמרים הרלוונטיים הבאים:

□ מהי חקירה תחת אזהרה ומה זה אומר?

□ הכנה לחקירה במשטרה - המדריך לנחקר

□ חקירה משטרתית - איך להתמודד נפשית ומנטלית

□ זכויות חשודים בחקירה באזהרה

□ תרגילי חקירה - כיצד להיזהר מהם

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

- 10 דברים שאסור לעשות בזמן חקירה במשטרה
- ייעוץ לפני חקירה - באין תחבולות יפול עם ותשועה ברוב יועץ
- חוק חקירת חשודים - חשיבותו ומשמעות הפרתו
- כיצד נכון להתמודד נפשית ומנטלית בזמן ולאחר החקירה במשטרה?
- האם רצוי שעורך דין יתלווה עם חשוד לחקירת משטרה?
- באילו מצבים רשאית המשטרה לעצור אדם וכיצד ניתן להביא לשחרורו?
- מהו עימות במשטרה והאם צריך להתכונן אליו?
- האם ישנה חובה להתייצב לחקירת משטרה?
- הזכות להיוועץ עם עורך דין טרם החקירה ובמהלכה
- שחרור חשודים ממעצר לאחר חקירת משטרה
- סיום חקירה במשטרה - מה עושים מכאן?

זומנת לחקירה במוסד לביטוח לאומי? היוועץ בעורך דין פלילי בהקדם

גם אם אתה אדם נורמטיבי, זה ששומר על החוק, לא מעשן, לא שותה, זה שנוהג עם שתי הידיים על ההגה ותמיד שם חגורה, עובד בעבודה מסודרת, בעל משרה מכובדת, לעיתים אפילו ידוע בציבור, משתדל לכבד את הזולת ולא לעבור על החוק - פתאום, ביום בהיר אחד וללא הכנה מוקדמת אתה יכול למצוא את עצמך בנקל תחת חקירה פלילית בגין חשד בלבד למעשה שביצעת לכאורה, ומכאן העלילה יכולה רק להסתבך אם לא תשמור על כלל היסוד האחד - התייעצות עם עורך דין פלילי טרם החקירה. לכן, כדאי להתכונן לחקירה ברצינות רבה, אף אם אתה בטוח בצדקתך. חשוב לקבל ייעוץ לפני חקירה מטעם עורך דין פלילי מנוסה ללא קשר למסגרת שבה היא נערכת. החקירה היא השלב הראשון בהליך הפלילי. לפעמים האמת היא פתלתלה ומעורבות האדם אינה כפי שהוא סבור מראש. החוקרים ינסו למשוך אותו במילים, לשכנע אותו על מעורבותו ולאסוף עדויות וראיות.

יש לדעת כיצד להיערך לחקירה בתבונה, הן מבחינת מידע וזכויות אזרחיות וכלה בטקטיקות של חקירה וכיצד להתגונן בפניהם. הניסיון מוכיח כי אדם שקיבל ייעוץ מקצועי עוד לפני החקירה, לא איבד את שלוותו, יכול היה לענות על השאלות בקור רוח ופעמים רבות הדבר היטה את הכף לטובתו. גם אם מדובר בנחקר שבוודאות אשם, הרי החקירה משמעותית מאוד להמשך ההליך שיבוא לאחר מכן, וכל דבר שייאמר בחקירה עלול להשפיע על עתידו.

זכור, כל אמירה, תגובה או הודאה בזמן החקירה - גורליים להמשך ההליך הפלילי נגדך. משכך, כל מה שתאמר בחקירתך עשוי לשמש נגדך בבית המשפט, ומה שהיית אמור לציין במהלך החקירה ולא ציינת - **לא תוכל לטעון במועד מאוחר יותר**, שכן ידובר בגרסה כבושה שמשקלה הראייתי נמוך למדי לדעת בתי המשפט.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה במוסד לביטוח לאומי ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך הפלילי נגדך, חשוב שתיוועץ עם עו"ד פלילי טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה ברשות המיסים עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה. צוות עורכי הדין שלנו, ביניהם גם יוצאי הפרקליטות השונות ורשויות האכיפה, פועל במקצועיות ומסירות על מנת ולהגן על זכויותיך. המשרד מונה צוות אנשים מוכשר וייחודי המתורגל בחשיבה "מחוץ לקופסה" למציאת פתרונות מקוריים ופועל תמיד למען לקוחותיו ללא מורא ובנאמנות, תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במגוונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצון המטופל. במידה והסתבכת בביצוע מעשה העשוי לגבש נגדך חקירה במוסד לביטוח לאומי באפשרותך ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות הטופס המקוון באתר. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.